

Report of the Corstens Commission

**An enquiry into alleged expressions of anti-Semitism
in the context of the Department of Jurisprudence**

Leiden, 28 January 2021

This document is an English translation of the original Dutch report by the Corstens Commission. In the event of any discrepancy between the Dutch and English versions, the Dutch report prevails.

Contents

I.	Introduction	6
II.	Conclusion	7
III.	Course of the enquiry procedure	8
IV.	Interviews	10
	1. Introduction	
	2. Interview reports	
	2.1. Statement by Professor Cliteur	
	2.2. Statements by Allan/Stein/Suurland/Zee	
V.	Facts and circumstances	16
VI.	Considerations	21
	1. No evidence of anti-Semitism	
	2. Other indications	
	2.1. Disquiet and negative consequences	
	2.2. Lack of openness	
VII.	Conclusion (repeated)	26
VIII.	Recommendations	27

Appendices A-G:

- A. News article dated 7 December 2020, Leiden University website
- B. Enquiry protocol Corstens Commission
- C. GeenStijl, 28 November 2020, ‘Het onverholen antisemitisme van Thierry Baudet – Een tijdlijn van getuigenissen’ (excluding photos)
- D. Copy of the letter dated 1 December 2020, also published in *Mare*, Leiden University’s weekly newspaper, 6 December 2020, ‘Klokkenluiders: Onderzoek naar antisemitisme bij Rechten is niet gerechtvaardigd’

- E. Trouw, 25 November 2020, “Paul Cliteur: Ik ben solidair met Baudet en zijn ideologische lijn”
- F. Copy of the letter dated 14 December 2020 from Dr D. Suurland
- G. “Open brief tegen antisemitisme, racisme en discriminatie en het bagatelliseren of normaliseren”, initiated by Jannemieke Ouwerkerk, Jeroen ten Voorde et al., published on the *Nederlandrechtsstaat.nl* website

REPORT

Compiled by: Corstens Commission

Comprising: Professor G.J.M. Corstens, chair
A.M.C. Eijsink, M.A., member
M.C. Aarts, LL.M, member

Assisted by: F.R. Schouten-Korwa, LL.M., secretary
M.C.H. Boonen M.A., deputy secretary

Commissioned by: The Executive Board of Leiden University

Date: 25 January 2021

I. Introduction

On 2 December 2020, the Executive Board of Leiden University (hereafter: ‘the Board’) appointed a commission (hereafter: the Commission), comprising the members indicated above, to carry out an enquiry. The Board announced this enquiry in an article on the website of the University (see **Appendix A**¹).

In this article, the Board writes:

“Leiden University has appointed a commission to investigate whether there are any grounds for allegations of anti-Semitism within the Faculty of Law.”

[...]

“In the week of 13 November 2020, the Executive Board of Leiden University received reports of allegations of anti-Semitism and how these were handled. These reports relate specifically to a professor at the Faculty of Law and have led to considerable agitation, also in the individual against whom the accusations have been made, and

¹ News article dated 7 December 2020, website Leiden University, see: <https://www.medewerkers.universiteitleid.nl/nieuws/2020/12/bericht-onderzoekscommissie?cf=bestuursbureau-expertisecentra&cd=bestuursbureau>

have elicited very different reactions within the department in question, the Faculty and the University.”

The Board’s mandate to the Commission was to answer the following questions:

- 1. Within the department at which Professor P.B. Cliteur (hereafter also referred to as “Professor Cliteur”) works, have there been any expressions of anti-Semitism by Professor Cliteur or any other member or former member of staff of the University, including current and former PhD candidates, and, if so, how has this behaviour manifested itself? It goes without saying that the Commission is free to report signs of any other form of discrimination that it may encounter.*
- 2. If there have been indications of antisemitism, were managers, including supervisors and co-supervisors, aware of these, and if so, how did they respond to them?*

The enquiry by the Commission is informed by the questions set out in the mandate.

The Board also wrote in the relevant article that a broader – national – debate is required to resolve the issue of the conditions under which an academic post can be combined with a political role.

II. Conclusion

On the grounds of the content of the interviews conducted by the Corstens Commission, primarily with current and former PhD candidates and current and former members of staff of the Jurisprudence Department (hereafter also referred to as: “the Department”), the Commission reaches the clear and unambiguous conclusion that – apart from a possible instance in 2008 – as far as it has been able to determine, there has at no point been any question of expressions of anti-Semitism within the Department. The Commission has found no evidence whatsoever of such expressions. Since it has also been established that the heads of the Department, namely Professor Cliteur and Professor A. Ellian (hereafter also referred to as “Professor Ellian”), were not notified of the possible instance, nor could they in all reasonableness be expected to have been aware of it, no blame can be ascribed to the heads of the Department in this respect.

The Commission is of the opinion that the reputation of the Department, and consequently also of the Faculty of Law and Leiden University, has been tainted unjustly.

The Commission concludes that no reproach relating to anti-Semitism within the Department can be ascribed to Professor Cliteur.

A description of the procedure by which the Commission reached its findings and this conclusion is given below.

III. Course of the enquiry procedure

The Commission drew up a protocol for conducting the enquiry, attached to this report as **Appendix B**.

In the period from 10 December 2020 up to and including 7 January 2021, interrupted by the Christmas break and hampered by the Covid lockdown, the Commission conducted a total of 27 interviews, primarily with current and former PhD candidates and current and former members of staff. Shortly after starting its activities, the Commission met with all the members of the management of the Faculty of Law.

Prior to the second interview with Professor Cliteur, to be mentioned below, the Commission also held discussions with Professor C.J.J.M. Stolker, Rector Magnificus and President of the Executive Board (hereafter referred to as “Professor Stolker”), and Professor J.P. van der Leun, Dean of the Faculty of Law (hereafter referred to as “Professor Van der Leun”), who were offered the opportunity to view the report and to inform the Commission of any potential factual inaccuracies.

Various written statements and documents have been made available to the Commission, including by parties inside and outside the University. These include emails and Twitter messages.

Neither the interview reports produced by the Commission nor any other documents that form the basis of the findings of the report are part of the report. These documents have consequently not been made available to the Board.

Where public sources have been used, these are incorporated in the report and are attached.

In line with the terms of the enquiry protocol drawn up by the Commission, the principle of a fair hearing was applied throughout. Once the interviews with all those involved had been completed, the Rector, the Dean and Professor Cliteur were given the opportunity to respond to the findings of the Commission. In accordance with the principle of a fair hearing, Mr Baudet was given the opportunity to respond to the possible instance mentioned under VI.

IV. Interviews

1. Introduction

In the period from 10 December 2020 up to and including 7 January 2021, interrupted by the Christmas break and hampered by the Covid lockdown, the Commission conducted a total of 27 interviews, primarily with current and former PhD candidates and current and former members of staff. In line with the established enquiry protocol, the Commission conducted all the interviews in confidence.

In particular, interviews were conducted with:

Professor P.B. Cliteur

Professor C.J.J.M Stolker, Rector Magnificus and President of the Executive Board

The management of the Faculty of Law, comprising:

- Professor J.P. van der Leun, Dean
- Professor T. Liefwaard, Vice-Dean
- Dr M.P. Sombroek, Director of Operational Management
- D.M.C. Latten, Student Affairs Assessor

who together constitute “the Faculty Board”.

Professor S. van der Hof, Academic Director

Professor A. Ellian, Academic Vice-Director and Deputy Head of the Jurisprudence Department.

The individuals indicated in the article “Het onverholen antisemitisme van Thierry Baudet – Een tijdljn van getuigenissen”, published in the online news magazine “*GeenStijl*” on 28 November 2020 (**Appendix C**²), who are also the signatories of the letter of 1 December 2020 addressed to the Rector Magnificus and the Dean of the Faculty of Law. This letter was also

² *GeenStijl*, 28 November 2020, “Het onverholen antisemitisme van Thierry Baudet – Een tijdljn van getuigenissen”, <https://www.geenstijl.nl/5156539/het-onverholen-antisemitisme-van-thierry-baudet-een-tijdljn-van-getuigenissen/>

published in Leiden University's weekly newspaper "*Mare*" on 6 December 2020 (**Appendix D³**):

- M.A. Allan, M.A.
- Dr Y. Stein
- Dr D. Suurland
- Dr M. Zee

who are collectively referred to as: "Allan/Stein/Suurland/Zee".

The following questions were asked, expressed in concise terms, in all the interviews:

1. Having read the enquiry protocol, is there anything you are unclear about?
2. What is your position in the "Jurisprudence" Department or the "predecessors"⁴ of this department?
3. Have you personally experienced anti-Semitic expressions within the context of the Department?
4. Have you (additionally) heard of any expressions of anti-Semitism within the context of the Department?
5. If so, were these expressions brought to the attention of the head of the Department?
6. If so, how did the head of the department respond?
7. Are there any other issues you wish to raise with the Commission?

³ Letter of 1 December 2020, as published in Leiden University's weekly newspaper *Mare*, 6 December 2020, "[Klokkenluiders: Onderzoek naar antisemitisme bij Rechten is niet gerechtvaardigd](https://www.mareonline.nl/nieuws/klokkenluiders-onderzoek-naar-antisemitisme-bij-rechten-is-niet-gerechtigd/)".
<https://www.mareonline.nl/nieuws/klokkenluiders-onderzoek-naar-antisemitisme-bij-rechten-is-ongerechtvaardigd/>

⁴ In the period prior to 2009, the Jurisprudence Department and the Department of Philosophy of Law were combined in a single department, namely the Jurisprudence and Philosophy of Law Department.

2. Interview reports

The factual interview reports, as established by the Commission, served only to verify the content of the discussions with the persons interviewed. After the respective reports were compiled, the audio recordings of the interviews were destroyed. In line with article 6.4 of the enquiry protocol, the interview reports were filed and preserved. In so far as the names of individuals from the Department are mentioned *and* the relevant information can be traced back to statements made by individuals interviewed by the Commission, the permission of the persons concerned was in all cases sought and given.

A factual report is given below of the interviews conducted by the Commission with Professor Cliteur and with Allan/Stein/Suurland/Zee. The other statements by the persons interviewed by the Commission have been included in the deliberations in so far as they are relevant.

2.1. Statement by Professor Cliteur

In addition to an extensive written statement and interview notes, Professor Cliteur made the following statement – in summarised form – to the Commission on 10 December 2020.

At the start of the interview, Professor Cliteur asked the Commission to reconsider the enquiry mandate in view of the lack of any concrete point of reference. In response, the Commission emphasised that it has committed to conduct this enquiry and intends to provide answers to the questions posed.

Professor Cliteur also stated that, in his 36-year career within the context of the Jurisprudence Department or its “predecessors”, he has never encountered anti-Semitic remarks, including in the period from 2007 to 2012 when Dr Thierry Baudet (hereafter referred to as: “Mr Baudet”) was affiliated to the University and the Department as a lecturer.

Professor Cliteur believes it is important to emphasise that this enquiry, with its mandate as announced on the website of Leiden University on 30 November 2020, is in his opinion harmful to his own reputation and the reputation of the Department, and may have far-reaching consequences for the future. According to Professor Cliteur, the main cause of the media attention paid to the *GeenStijl* article of 28 November 2020 (**Appendix C**) was the Twitter message by Professor Stolker in the afternoon of 28 November 2020 in response to a Twitter message by Dr L. Smits. Professor Cliteur wishes to have his reputation and that of the

Department restored following what he considers to be irresponsible Twitter communication by Professor Stolker on 28 November 2020.

In the article in *GeenStijl*, statements are made about presumed expressions of anti-Semitism by Mr Baudet made during private conversations. In the opinion of Allan/Stein/Suurland/Zee, Professor Cliteur failed to take any action in response to this. Professor Cliteur states the following in this regard. Contrary to what Allan/Stein/Suurland/Zee claim or suggest in this article and in the letter of 1 December 2020 addressed to the Rector Magnificus and the Dean of the Faculty of Law, as published in Leiden University's weekly newspaper "*Mare*" on 6 December 2020 (**Appendix D**), only two persons, namely Dr Y. Stein (hereafter referred to as "Mr Stein") and Dr M. Zee (hereafter referred to as: "Ms Zee"), approached Professor Cliteur. Professor Cliteur indicates that, having been Mr Stein's PhD supervisor, he has some empathy with him. Mr Stein obtained his PhD under the supervision of Professor Cliteur and Professor A.A.M. Kinneking (hereafter referred to as: "Professor Kinneking"). Professor Cliteur explained his contacts with Allan/Stein/Suurland/Zee to the Commission.

Professor Cliteur stated that at certain points in his career media attention has been paid to publications written by him or by colleagues from the Department (in particular Professor Ellian and Professor Kinneking).

Professor Cliteur stands by his comments as reported in the newspaper *Trouw* on 25 November 2020. The headline of the article reads: "Paul Cliteur: Ik ben solidair met Baudet en zijn ideologische lijn" ("Paul Cliteur: I support Baudet and his ideological viewpoint", **Appendix E**⁵). However, in his view, the headline does not reflect the nuanced content of the article, which was intended to make clear his position with regard to Nazism, Fascism, racism and similar views. Given the time pressure relating to his decision to leave the Senate, Professor Cliteur did not take into account that this article would appear on the day prior to the Cleveringa Lecture, which is held annually on 26 November.

Professor Cliteur is pained by the fact that former PhD candidate Stein and the three other persons did not inform him before making public an article that constituted such a serious attack on his own reputation and the reputation of the Department. According to Professor

⁵ *Trouw*, 25 November 2020, "Paul Cliteur: Ik ben solidair met Baudet en zijn ideologische lijn".

Cliteur, the four persons involved were also surprised by the consequences of their public utterances, and the situation got out of hand.

2.2. Statements by Allan/Stein/Suurland/Zee

The Commission conducted interviews with Allan/Stein/Suurland/Zee individually. The outcome of these interviews is described – factually and in summarised form – below.

As is also apparent from the letter of 1 December 2020 (**Appendix D**), Allan/Stein/Suurland/Zee reproach Professor Cliteur as a politician and as a confidant of Mr Baudet for not taking Mr Baudet to task on account of his expressions of antisemitism. Allan/Stein/Suurland/Zee stated separately that they highly respect Professor Cliteur as a professor and as a person who always welcomes open discussion, where differing views can be shared.

The impression that emerges from the individual statements is that Allan/Stein/Suurland/Zee felt a very urgent need to call a halt to what they perceive as the shift of the Forum for Democracy (FVD) to the extreme right under the leadership of Mr Baudet, and particularly to anti-Semitism.

They believed that Professor Cliteur should play a role in this. Once it became apparent that Professor Cliteur was not prepared to do this, because he said that these comments were ‘hearsay’ and Mr Baudet denied to Professor Cliteur that he had made the statements, Allan/Stein/Suurland/Zee opted to take the route of publicity. They chose to make a public statement in *GeenStijl*.

In particular Dr D. Suurland (hereafter referred to as: “Mr Suurland”) stated in this respect that he did not initially intend to contribute to the *GeenStijl* article, since his own experience with Mr Baudet was too far in the past. His contribution would therefore only detract from Mr Baudet’s much more recent statements, to which the testimonials of his colleagues and others referred.

The reason that Mr Suurland decided to contribute to the article – as he himself said – was that, in a column in the weekly digital publication *Elsevier* on Friday 27 November, Professor Ellian referred to his Jewish PhD candidate (Mr Suurland), who apparently did not perceive any trace of anti-Semitism by Mr Baudet during his PhD defence. And this while he (Mr Suurland) is himself a grandchild of Holocaust survivors.

Mr Suurland felt that his family history and he himself were being used to protect Mr Baudet, who was then experiencing serious public criticism on account of his anti-Semitic statements.

Mr Suurland was not approached by Professor Ellian to discuss, verify or consent to this column prior to its publication. Mr Suurland was consequently most unpleasantly surprised by this reference to himself. Following Mr Suurland's express objections, Professor Ellian immediately agreed to amend his article. In spite of this rectification, in order to avoid any repetition of this experience, Mr Suurland felt obliged to distance himself publicly from Mr Baudet and the image that was portrayed by this column. It was for this reason that at the last minute Mr Suurland cooperated with the *GeenStijl* article that was published on the morning of 28 November 2020. The rapidity of this decision was partly the reason why the exact wording of the article was less than ideal. Ms Allan, Mr Stein and Ms Zee stated separately that, when submitting the article, each of them only looked at the passages that related to them. None of them read the draft of the article in its entirety. This explains why the article contained inaccuracies which they believe led to a series of unfortunate misunderstandings.

In the days following the publication of the *GeenStijl* article it became clear that, as a consequence of the article, Professor Cliteur (in his role of professor) and the Department as a whole would be the object of an enquiry. In protest against this enquiry, Mr Suurland on behalf of the other three current and former PhD candidates, wrote the text that was sent on 1 December 2020 to the Dean and the Rector Magnificus (**Appendix D**). Mr Suurland repeated the essence of this letter in the letter dated 14 December 2020 to the Commission (**Appendix F**). Allan/Stein/Suurland/Zee hope that the Commission will reach the conclusion that the answer to the two key enquiry questions is 'no', because in their view this is the correct response.

V. Facts and circumstances

An account is given below of the course of events as taken from the interviews and from the documents provided to the Commission.

In the period from 2011 to 2019, Professor Cliteur was PhD supervisor to Mr Stein. Professor Cliteur and Mr Stein remained in contact after the PhD track was completed. The email exchanges between him and Mr Stein, in the period from 5 May 2020 up to and including 7 May 2020, provided by Professor Cliteur, show that Mr Stein drew attention to anti-Semitic comments made by Mr Baudet, having heard of these from other persons. In response, Professor Cliteur asked Mr Stein himself to investigate the reliability of the sources. Professor Cliteur then learned that Mr Stein had also shared his concerns about Mr Baudet with Professor Ellian and Ms Zee. Professor Cliteur then took the initiative of arranging a discussion with Mr Stein. During a walk on the Bosbaan in Amsterdam, they discussed the openly extreme right-wing opinions of Mr Baudet, in particular his anti-Semitic ideas. In this conversation, Mr Stein asked Professor Cliteur to make public the accounts of Mr Baudet's utterances. Professor Cliteur rejected Mr Stein's request, saying that the persons who had heard Mr Baudet's statements could contact him directly. An external party subsequently did so.

Professor Cliteur stressed in the discussions with Allan/Stein/Suurland/Zee that he personally had never heard Mr Baudet make anti-Semitic comments. When Professor Cliteur asked Mr Baudet about this, the latter denied having made such comments. Professor Cliteur also stressed to Allan/Stein/Suurland/Zee that neither the manifesto of the Forum for Democracy (FVD) nor other publications by Mr Baudet contain any anti-Semitic or racist ideas.

In the morning of 24 November 2020, a telephone conversation took place between Mr Baudet and Professor Cliteur regarding Mr Baudet's decision to withdraw as party leader for the FVD political party. Mr Baudet's decision was based on the controversy that had arisen as a result of anti-Semitic posts in a WhatsApp group of the Youth Organisation of the FVD (the JFVD). Mr Baudet's announcement led Professor Cliteur to step down as FVD senator in the Dutch Senate.

On 24 November 2020, a discussion took place between Professor Van der Leun and Professor Ellian. They discussed Professor Cliteur's wish to resume his full-time position as a professor at the University. As a member of the Senate, Professor Cliteur had relinquished a small proportion of his position (0.2 FTE). Given the current statutory regulations, there was no

objection to his resuming his full-time position as professor. In the interview with the Commission, Professor Van der Leun stated that, during the discussion with Professor Ellian, she also commented that she, too, would like Professor Cliteur to publicly distance himself from the content of the WhatsApp messages of JFVD members.

On 25 November 2020, the article appeared in the newspaper *Trouw* under the headline “Paul Cliteur: Ik ben solidair met Baudet en zijn ideologische lijn” (**Appendix**). On 26 November 2020, the annual Cleveringa Lecture took place at Leiden University.

After the Cleveringa Lecture, the Faculty Board approached Professor Stolker, prompted by the disquiet that had arisen in the Faculty of Law following the interview with Professor Cliteur in *Trouw*, in which he expressed support for Mr Baudet’s ideology. The question arose of why, in the current climate, Professor Cliteur considered it necessary to accentuate his support for Mr Baudet.

On 26 November 2020, Professor Van der Leun sent an email to Professor Cliteur regarding the resulting disquiet. On 27 November 2020, Professor Cliteur telephoned Professor Van der Leun. Professor Cliteur is of the opinion that this telephone discussion had a reassuring effect.

On 28 November 2020, the online news magazine *“GeenStijl”* published the article “Het onverholen antisemitisme van Thierry Baudet – Een tijdlijn van getuigenissen” (“The blatant anti-Semitism of Thierry Baudet – A timeline of testimonials”, **Appendix C**). This article reported that “a group of people from the ‘Forum for Democracy circle’ had alerted Professor Cliteur, but to no effect. Certain members of this group – Ms Zee and Ms M.A. Allan, (hereafter referred to as: “Ms Allan”), PhD candidates supervised by Professor Ellian – were mentioned by name. Mr Suurland, a former PhD candidate, was also mentioned as a source in the *GeenStijl* article.

The relevant article states:

“During his PhD track in Leiden, in the closing years of the previous decade, doubts were already raised about his personal convictions. Fellow students and colleagues recall incidents where Baudet antagonised people with his comments about how the Jews took over Europe, endangering the continuation of a white continent. David Suurland was a PhD candidate at the time and was a colleague of Baudet for several years. He described how this kind of comment was part of a pattern in which Baudet appeared to take pleasure in antagonising colleagues with his extreme comments and often senseless provocations. This occurred so regularly that, at a certain point in time, colleagues ceased to question whether this was a case of polemic or whether there was some serious intent, but, in view of the work that needed to be done, they mainly took care to avoid confrontations with Baudet. In spite of the fact that this behaviour was repeatedly brought to the attention of the PhD supervisors, it was dismissed as innocent youthful mischief. No action was ever taken. This is a pattern that is apparently being repeated today.”

The following statement by Professor Cliteur appeared on LinkedIn on 28 November 2020:

“The 26 11 2020 edition of the newspaper Trouw included an interview with ex-senate member for the FVD Professor Paul Cliteur under the headline: “Paul Cliteur: ik ben solidair met Baudet en zijn ideologische lijn”. As is clear from the context of the interview, Cliteur means by this that he supports the ideology of the FVD, as expressed in the party manifesto. This means that Nazism, Fascism, racism, xenophobia, anti-Semitism, discrimination or other similar reprehensible views have no place in his world view.

It is self-evident that Cliteur does not endorse the malicious statements in messages that crop up in app groups of young people or those that some individuals believe they have heard expressed by Baudet in private situations. Cliteur is well known as an advocate of Enlightenment values and the democratic rule of law, as is apparent from his work over the past 35 years. This has not changed. He emphasises that each individual should be held accountable for ideas that the individual himself admits to holding, not for ideas that others wish to ascribe to him. With regard to his own views, he refers to his books, his speeches in the Senate and other official pronouncements.’

In the afternoon and evening of Saturday 28 November 2020, Professor Stolker and Professor Cliteur had a conversation via WhatsApp. The transcript of the WhatsApp conversation between Professor Cliteur and Professor Stolker was provided to the Commission by Professor Cliteur, and the content of the conversation was confirmed by Professor Stolker. The WhatsApp conversation shows that Professor Stolker was aware of Professor Cliteur's statement on LinkedIn.

On 28 November 2020 in the afternoon, Dr L. Smits, art historian affiliated to Leiden University, posted a message on Twitter:

"I hope and expect that my employer will distance itself from (the ideas of) Paul Cliteur. Racism must not be commonplace within the University, and that includes under the guise of freedom of speech. @UniLeiden @CarelStolker"

Professor Stolker responded on Twitter as follows:

"Certainly, Lieke, the allegations of a pattern of anti-Semitism relating to the FVD are extremely concerning and also touch on Paul Cliteur. Anti-Semitism and racism, and failing to distance oneself from them, are completely, and I do mean completely, unacceptable. Soon to be continued."

In the WhatsApp conversation with Professor Cliteur on 28 November 2020, Professor Stolker refers to his response to the tweet by Dr L. Smits. Professor Stolker stated in a conversation with the Commission that "Soon to be continued" in his tweet, referred to the intention to take action with regard to Professor Cliteur, namely that he should distance himself from possible expressions of anti-Semitism.

On 29 November 2020, an "open letter condemning anti-Semitism, racism and discrimination and trivialising or normalising these practices"⁶ was published on the *Nederlandrechtsstaat.nl* website, on the initiative of Jannemieke Ouwerkerk, Jeroen ten Voorde et al. (**Appendix G**). Professor Cliteur stated that he wished to add his name to the signatories – on the same day, shortly after this letter appeared – but that this was not possible. A few days later, Professor

⁶ Open letter condemning anti-Semitism, racism and discrimination and trivialising or normalising these: <https://m.nederlandrechtsstaat.nl/forum/id318/29-11-2020/open-brief-tegen-antisemitisme-racisme-en-discriminatie-en-het-bagatelliseren-of-normaliseren-daarvan.html>

Cliteur was assured that the reason his name did not appear under the statement was due to a technical error. Professor Cliteur's name was then added.

On 30 November 2020, a discussion took place between Professor Cliteur and the Executive Board of Leiden University.

On 1 December 2020, Allan/Stein/Suurland/Zee sent a letter to Professor Stolker and Professor Van der Leun correcting the inaccuracy in the *GeenStijl* article and clarifying the motives for publishing their account. This letter stresses that Allan/Stein/Suurland/Zee do not impute anti-Semitic sympathies or expressions to Professor Cliteur or any other persons within the Department (**Appendix D**). This letter was published on 6 December 2020 in Leiden University's weekly newspaper *Mare*.

On 14 December 2020, Mr Suurland sent a written statement to the Corstens Commission, which is attached to this report as **Appendix F**.

VI. Considerations

1. No evidence of anti-Semitism

The first question that the enquiry must answer is:

“Within the department at which Professor P.B. Cliteur (hereafter also referred to as “Professor Cliteur”) works, have there been any expressions of anti-Semitism by Professor Cliteur or any other member or former member of staff of the University, including current and former PhD candidates, and, if so, how has this behaviour manifested itself?”

In answering this question, the Commission makes a distinction between on the one hand Allan/Stein/Suurland/Zee and on the other hand all other persons interviewed who are affiliated with the Department.

On the basis of the interviews conducted, the Commission has concluded that – apart from Allan/Stein/Suurland/Zee – all other persons interviewed who are affiliated with the Department stated emphatically that they have not personally witnessed expressions of anti-Semitism within the context of the Department, nor do they know of other persons who have experienced such expressions. Even when pressed on this point, they could offer no evidence of such expressions. The Commission has no reason to doubt the reliability of these statements. Moreover, in a number of cases, their accuracy was strengthened by the circumstance that several of the persons interviewed have Jewish roots or connections. They, but also many other persons, commented that if they had experienced signs of anti-Semitism they would have taken action, for example by reporting this to other individuals such as Professor Cliteur or Professor Ellian.

From the interviews with Allan/Stein/Suurland/Zee, it appears that none of these individuals have themselves witnessed expressions of anti-Semitism in the context of the Department. Allan/Stein/Suurland/Zee stressed that they hold Professor Cliteur in high regard and that they have never heard him make any anti-Semitic statements or other transgressive comments. The only expression of anti-Semitism relating to the Department is the incident indicated below that Mr Suurland was informed of by a student during his employment at the Department.

During his interview with the Commission, Mr Suurland stated that in 2008, during his PhD track supervised by Professor Ellian, he was approached by a student who said that Mr Baudet had remarked in a conversation that “the Holocaust had been necessary to save Christianity in Western Europe”. This incident took place a long time ago. Mr Suurland no longer recalls who this student was. He dates this conversation with the student to around 2008. (See **Appendix D**).

Mr Baudet was questioned about this instance that has been ascribed to him. He denies that this took place. Given the length of time that has since elapsed and the lack of any starting point, it is not possible for the Commission to investigate this further. The Commission will, therefore, in the context of this report refer to the “possible instance” in 2008.

Further, Mr Suurland confirmed in the interview with the Commission that – contrary to what was stated in the *GeenStijl* article of 28 November 2020 – there was no question of multiple expressions of anti-Semitism.

His Jewish identity and his distressing family history were known to his colleagues. Mr Suurland wishes to stress that he feels very safe at the Department. The only anti-Semitic comment known to Mr Suurland, as described earlier, was not brought to the attention of Professor Cliteur or Professor Ellian by Mr Suurland because Mr Baudet was always provocative, and working with him was very difficult. Professor Cliteur and Professor Ellian were previously notified of these last factors (provocative behaviour and the difficulty of working together). However, according to Mr Suurland, no action was ever taken. This was the reason why Mr Suurland chose not to report this incident, and to ignore Mr Baudet. (See **Appendix F**).

This also answers the second question of the enquiry: *If there have been indications of anti-Semitism, were managers, including supervisors and co-supervisors, aware of these, and if so, how did they respond to them?*

Since the only expression of anti-Semitism – the possible instance in 2008 – was not made known to Professor Cliteur or Professor Ellian, the heads of the Department, they were not in a position to respond to it.

2. Other indications

The first question of the enquiry states: “*It goes without saying that the Commission is free to report signs of any other form of discrimination that it may encounter.*” The Commission therefore wishes to bring the following to the attention of the Board.

2.1. Disquiet and negative consequences

The Commission has been impressed by the loyalty and commitment of the current and former members of the Department. They fully support the department and its management. They have been affected – including in an emotional sense – by the events that have taken place in rapid succession in the period following the commotion arising from the reports of expressions of anti-Semitism in the context of the JFVD. These successive events were the interview with Professor Cliteur in *Trouw* on 25 November 2020, the article in *GeenStijl* on 28 November 2020, the letter from Allan/Stein/Zuurland/Zee of 1 December 2020, published in Leiden University’s weekly newspaper *Mare* on 6 December 2020, the petition by Jannemieke Ouwerkerk, Jeroen ten Voorde et al. on the *Nederlandrechtsstaat.nl* website and the tweets and LinkedIn messages from this same period. This series of events has caused considerable disquiet within the Department and among the former members of the Department invited by the Commission to give their input. This prompts the Commission to make some further comments.

Firstly, the Commission refers to the interview that Professor Cliteur gave to the newspaper *Trouw* (**Appendix E**). Although this interview was the ideal opportunity to distance himself from the alleged anti-Semitic expressions within the context of the FVD, he failed to do so. In the opinion of the Commission, this seems to have exacerbated the disquiet.

Secondly, a number of the persons interviewed are of the opinion that the tweets and the reaction of the Board to the emerging disquiet failed to allay the disturbance, but rather added to it. The Commission has been unable to reach a substantiated judgment on this, nor is the Commission required to do so, since this is outside the mandate of the enquiry. The Commission is convinced that the course of action taken by the Board was motivated by the sincere wish to mitigate the disquiet caused by the publications, which coincided with the commotion arising from the conduct of the JFVD and the leadership of the FVD. The Commission is in no doubt about this.

Thirdly, the Commission remarks that the enquiry it has conducted shows that, in a situation such as this, social media is not always an appropriate medium for exchanging messages. The Twitter platform is not suitable for nuanced responses. Responses can at times go back and forth too quickly and with too little nuance of meaning.

Fourthly, but by no means least important, the Commission remarks that during the interviews many members of staff responded with sadness and/or emotionally and/or indignantly to the very fact that the Commission was asked to investigate the existence of expressions of anti-Semitism. Some of them feared that this would taint the reputation of the Department and its members. A few also felt that this enquiry could damage their career. If it is known that a person has worked in a department that has been the subject of an investigation into anti-Semitism, this could cause a potential future employer to have doubts about the integrity of the applicant. The Commission hopes that the unambiguous conclusion of this enquiry will negate this effect. The Commission therefore recommends that the Board informs the staff of the Department of the findings of the enquiry without delay.

2.2. Lack of openness

The Commission has received sign that the Department is at times considered by outsiders to be a 'closed stronghold'. It has learned that the Department is located in a somewhat remote part of the building of the Law Faculty. This is apparently related to the security arrangements needed for Professor Ellian. Obviously, the Commission fully understands this and regrets that this should be necessary. In addition, the impression has arisen that the Department is experienced by the outside world as 'closed', also in a figurative sense. Some staff members of the Department feel that they are at times treated with hostility. Many of the members of the Department deny that there is any question of a 'closed department'. As has been said earlier, in their opinion there is every opportunity for exchanging differences of opinion. A number of them indicate that they collaborate with colleagues from outside the Department and also outside Leiden University. According to the majority of the members of staff, the image of a 'closed department' has been fabricated by the media.

The Commission has been unable to determine whether and to what extent the impression of a 'closed department' has any basis in reality. It cannot be ruled out that, possibly in part because of the physical barrier, an image has arisen of an independent island within the Faculty. The interviews indicated that this image may to some extent be due to the respective ideological positions of the three professors of the Jurisprudence Department. These appear to differ from the more dominant streams within the Faculty of Law. The Commission believes more efforts could be made to promote contacts – in both the work and the social sphere - within the Faculty of Law. This could moderate this image, if indeed it is consistent with reality. Further, it would be worth considering relocating the Departments of Jurisprudence and Philosophy of Law.

VII. Conclusion (repeated)

On the grounds of the content of the interviews conducted by the Corstens Commission primarily with current and former PhD candidates and current and former staff of the Jurisprudence Department, the Commission has reached the clear and unambiguous conclusion that – apart from a possible instance in 2008 – as far as the Commission has been able to establish, there has never been any question of expressions of anti-Semitism within the Department. The Commission has found no indication whatever of such expressions. Since it has also been established that the heads of the Department, namely Professor Cliteur and Professor Ellian, were not informed of the possible instance nor could they in all reasonableness have been aware of it, no blame in this regard can be attached to the heads of the Department.

The Commission believes that the reputation of the Department and consequently also that of the Faculty of Law and Leiden University has been tainted unjustly.

The Commission establishes that, with regard to the allegations of anti-Semitism within the context of the Department, no blame can be ascribed to Professor Cliteur.

VIII. Recommendations

In view of the findings of the enquiry, the Commission makes the following recommendations to the Executive Board and by means of the Executive Board to the Board of the Faculty of Law:

- Ensure that this report, and in particular the conclusion formulated in the report, is given broad circulation, without delay;
- Enter into urgent discussion with the staff of the Faculty and in particular the staff of the Department in an effort to end the disquiet to which this situation has given rise;
- Encourage discussion and an exchange of ideas among the different departments of the Faculty of Law;
- Be aware of the potential effects of the use of social media and engage in discussion on this.

Established on 28 January 2021 in Leiden, by

Professor G.J.M. Corstens

Chair

A.M.C. Eijssink, M.A.

F.R. Schouten-Korwa

Secretary

M.C. Aarts, LL.M.

M.C.H. Boonen, M.A.

Deputy Secretary

APPENDIX A

Commissie gestart met onderzoek naar beschuldigingen antisemitisme

Gepubliceerd op 07 december 2020

De Universiteit Leiden heeft een commissie ingesteld die onderzoekt of beschuldigingen van antisemitisme binnen de Faculteit der Rechtsgeleerdheid gegrond zijn. De commissie onder voorzitterschap van prof. mr. G.J.M. Corstens, oud-president van de Hoge Raad, bestaat uit drie leden en is inmiddels gestart met haar werkzaamheden.

In de week van 23 november 2020 hebben het college van bestuur van de Universiteit Leiden berichten bereikt over beschuldigingen van antisemitisme en de afhandeling daarvan. De signalen hebben in het bijzonder betrekking op een hoogleraar van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Deze geluiden hebben tot grote onrust geleid, ook bij betrokkene zelf, en verschillende reacties teweeggebracht binnen de betrokken afdeling, de faculteit en de universiteit.

Daarnaast is er maatschappelijke onrust ontstaan vanwege een breder en gepolariseerd debat dat momenteel landelijk gevoerd wordt en waarin de academische vrijheid en de mogelijke grenzen daaraan centraal staan. Ook wordt de vraag gesteld onder welke voorwaarden een wetenschappelijke functie kan samengaan met een politieke functie. Ook hierover zijn bij de universiteit reacties binnengekomen. Het zijn belangrijke vragen die in een breder – landelijk – debat moeten worden beantwoord.

Het onderzoek van de Universiteit Leiden richt zich op de onrust die binnen haar gelederen is ontstaan. Het college van bestuur ziet hierin aanleiding te onderzoeken of de berichten van antisemitisme en de afhandeling daarvan op waarheid berusten. Daartoe heeft het college een externe onderzoekscommissie samengesteld, bestaande uit prof. mr. G.J.M. Corstens, oud-President van de Hoge Raad (voorzitter), drs. A.M.C. Eijnsink voormalig lid van de Tweede Kamer, en mr. M.C. Aarts, oud-notaris.

Het onderzoek vindt onder andere plaats door middel van gesprekken met promovendi, oud-promovendi, medewerkers, oud-medewerkers en verder met iedereen met wie de commissie wil spreken. Alle bij de universiteit binnengekomen relevante stukken, brieven en andere reacties, met soms uiteenlopende perspectieven op wat er is gebeurd, zijn inmiddels aan de commissie ter hand gesteld.

Concreet luidt de opdracht van het college van bestuur van de Universiteit Leiden aan de commissie:

1. Is binnen en rond de facultaire afdeling waarin de betrokken hoogleraar werkzaam is sprake geweest van uitingen van antisemitisme door deze hoogleraar of door een van de (oud-)medewerkers van de universiteit, inclusief de (oud-)promovendi; en zo ja, op welke wijze manifesteerde zich dit? Het staat de commissie vanzelfsprekend vrij om over alle signalen die zij in haar onderzoek ontvangt te rapporteren.
2. Indien er sprake was van antisemitisme: waren leidinggevenden, inclusief (co-)promotoren, daarvan op de hoogte; en zo ja, op welke wijze werd hierop gereageerd?

De commissie hoopt in januari haar onderzoek te hebben afgerond. Gedurende het onderzoek worden geen mededelingen gedaan. Daarna zal de Universiteit Leiden weer volop meedoen aan het nationale en internationale debat over academische vrijheid.

Mediavragen

Voor mediavragen over of naar aanleiding van dit bericht kunt u contact opnemen met de woordvoerder van de Universiteit Leiden:

c.van.overbeeke@bb.leidenuniv.nl (mailto:c.van.overbeeke@bb.leidenuniv.nl).

APPENDIX B

Onderzoeksprotocol

1. Inleiding

1.1.

In de week van 23 november 2020 hebben het college van bestuur van de Universiteit Leiden berichten bereikt over beschuldigingen van antisemitisme en de afhandeling daarvan. De signalen hebben in het bijzonder betrekking op prof. mr. P.B. Cliteur. Deze geluiden hebben tot grote onrust geleid, ook bij betrokkene zelf, en verschillende reacties teweeggebracht – binnen de betrokken afdeling, de faculteit en de universiteit.

Het onderzoek van de Universiteit Leiden richt zich op de onrust die binnen haar gelederen is ontstaan. Het college van bestuur ziet hierin aanleiding te onderzoeken of de berichten over beschuldigingen van antisemitisme en de afhandeling daarvan op waarheid berusten. Daartoe heeft het college een externe onderzoekscommissie samengesteld, bestaande uit prof. mr. G.J.M. Corstens, oud-President van de Hoge Raad (voorzitter), drs. A.M.C. Eijsink, voormalig lid van de Tweede Kamer, en mr. M.C. Aarts, oud-notaris. De Commissie zal worden bijgestaan door mr. F.R. Schouten-Korwa (secretaris) en mw. M.C.H. Boonen MA (adjunct-secretaris).

Het onderzoek vindt onder meer plaats door middel van gesprekken met promovendi, oud-promovendi, medewerkers, oud-medewerkers en verder met iedereen met wie de commissie wil spreken.

2. Onderzoeksopdracht

2.1.

Concreet luidt de opdracht van het college van bestuur van de Universiteit Leiden aan de commissie:

1. Is binnen en rond de facultaire afdeling waarin de betrokken hoogleraar werkzaam is sprake geweest van uitingen van antisemitisme door deze hoogleraar of door een van de (oud-)medewerkers van de universiteit, inclusief de (oud-)promovendi; en zo ja, op welke wijze manifesteerde zich dit? Het staat de commissie vanzelfsprekend vrij om over alle signalen die zij in haar onderzoek ontvangt te rapporteren.
2. Indien er sprake was van antisemitisme: waren leidinggevend, inclusief (co-)promotoren, daarvan op de hoogte; en zo ja, op welke wijze werd hierop gereageerd?

3. Onderzoekmethoden

3.1.

De Commissie zal haar onderzoek uitvoeren onder meer door middel van interviews:

De Commissie zal daartoe een breed samengestelde groep van (oud-)promovendi en (oud-)medewerkers uitnodigen.

De Commissie zal zich houden aan het beginsel van hoor en wederhoor.

4. Code of conduct interviews

4.1.

Aan alle personen die de Commissie wil spreken, zal voorafgaand aan het interview dit onderzoeksprotocol worden toegezonden. De gesprekken worden gevoerd met ten minste twee leden van de Commissie en vinden in vertrouwelijkheid plaats. Voor naslagdoeleinden zal een geluidsopname worden gemaakt. Van het gesprek zal tevens een gespreksverslag worden opgesteld, dat zal worden voorgelegd aan de geïnterviewde die dan de mogelijkheid heeft opmerkingen te maken. Na de vaststelling van het gespreksverslag door de Commissie, zal de geluidsopname worden vernietigd. Het gespreksverslag vormt de basis voor de bevindingen in het onderzoeksrapport, maar wordt als zodanig niet openbaar gemaakt, tenzij met de betreffende persoon anders wordt overeengekomen.

5. Rapportage en aanbevelingen

5.1.

De bevindingen van het documentenonderzoek en de interviews zullen door de commissie worden verwerkt in het onderzoeksrapport.

6. Onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid

- 6.1. De Commissie zal haar onderzoek in onafhankelijkheid uitvoeren. Dat wil zeggen dat zij zelfstandig is in de wijze waarop het onderzoek wordt vormgegeven en uitgevoerd. In het onderzoek wordt door de Commissie aan geen van de belanghebbenden of groepen van belanghebbenden bijzondere invloed of zeggenschap toegekend.
- 6.2. De interviews vinden in vertrouwelijkheid plaats, waarbij de gespreksverslagen niet aan het onderzoeksrapport worden toegevoegd, tenzij met de betreffende persoon anders wordt overeengekomen. Citaten uit de gespreksverslagen die herleidbaar zijn tot de geïnterviewde personen zullen uitsluitend na toestemming van de desbetreffende persoon in het onderzoeksrapport worden opgenomen.
- 6.3. De Commissie zal tijdens het onderzoek vertrouwelijkheid betrachten ten aanzien van datgene dat als zodanig aan de Commissie schriftelijk of mondeling wordt toevertrouwd.
- 6.4. De verkregen documenten, gespreksverslagen en geluidsopnamen zullen tijdens het onderzoek in een beveiligde omgeving binnen de computersystemen van de Universiteit Leiden worden opgeslagen. Deze omgeving is slechts voor een door de Commissie aangewezen groep personen toegankelijk. Deze personen zijn gehouden tot geheimhouding. Voor naslagdoeleinden zal een geluidsopname van de interviews worden gemaakt. Na de vaststelling van de gespreksverslagen door de Commissie, zullen de geluidsopnames worden vernietigd.
- 6.5. Na het afronden van het onderzoek zullen deze bestanden (met uitzondering van de vernietigde geluidsbestanden) worden opgeslagen op een daartoe geschikte gegevensdrager en vervolgens verwijderd van de computersystemen van de Universiteit Leiden. De gegevensdrager met daarop

bedoelde bestanden wordt vervolgens bewaard door een door de commissie daartoe aan te wijzen persoon of instantie, gedurende de in de toepasselijke wetgeving geldende termijnen.

- 6.6. Door de Universiteit Leiden is aan de Commissie secretariële en organisatorische ondersteuning ter beschikking gesteld, in de personen van mw. mr. F.R. Schouten-Korwa en mw. M.C.H. Boonen MA. Laatstgenoemden maken deel uit van de kring van de Commissie en zijn aldus op gelijke wijze gehouden tot vertrouwelijkheid en geheimhouding als de leden van de Commissie.

7. Openbaarheid

7.1.

De Commissie overhandigt het rapport aan het College van Bestuur van de Universiteit Leiden en zal aanbevelingen doen m.b.t. de openbaarmaking.

8. Privacy en databeheer

- 8.1. De Commissie respecteert de privacy van alle belanghebbenden bij het onderzoek en verwerkt persoonsgegevens als houder van persoonsgegevens in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (EU) 2016/769.
- 8.2. In overleg met de Functionaris Gegevensbescherming van de Universiteit Leiden heeft de Commissie technische en organisatorische maatregelen getroffen om een passend beveiligingsniveau te waarborgen om alle tijdens het onderzoek vergaarde persoonsgegevens te beschermen tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen verlies, vernietiging, beschadiging, aanpassing of bekendmaking. Indien er vragen zijn over de beveiliging van de persoonsgegevens, of indien er indicaties van misbruik zijn, kan contact worden opgenomen met het secretariaat van de Commissie.

9. Samenstelling Commissie

- 9.1. De Commissie bestaat uit drie personen:.
- Prof. mr. G.J.M. Corstens, voorzitter
 - Drs. A.M.C. Eijssink, lid
 - Mr. M.C. Aarts, lid
- 9.2. En wordt bijgestaan door:
- Mr. F.R. Schouten-Korwa (secretaris)
 - M.C.H. Boonen MA (adjunct-secretaris)

10. Wijzigingen

- 10.1. In de loop van het onderzoek kunnen er feiten of omstandigheden blijken te zijn, of zich situaties voordoen, waarin niet is voorzien. De Commissie behoudt zich dan ook het recht voor om van dit onderzoeksprotocol af te wijken. In het onderzoeksrapport zullen eventuele afwijkingen van het protocol worden vermeld.

APPENDIX C

Het onverholen antisemitisme van Thierry Baudet - Een tijdlijn van getuigenissen

Niet omdat het kan. Maar omdat het moet. GeenStijl 28 november 2020

De crisis bij het Forum voor Democratie gaat niet over whatsappgesprekken. Het gaat niet over ruzies over de politieke koers. Het gaat zelfs niet over de heetgebakerde, absurde citaten van de partijleider tijdens de crisissituatie van afgelopen week. De open zenuw van het Forum voor Democratie is iets anders.

GeenStijl sprak met bronnen, getuigen en klokkenluiders over de trage verkruiemeling van de Forumzuil, die bijna twee jaar geleden is ingezet. Die leunt niet op één anekdote, één incident of één verhitte vergadering, maar bestaat uit een totaalplaatje van een angstcultuur waarin antisemitisme welig tiert, nazi's worden verheerlijkt, rassenongelijkheid wordt uitgelegd vanuit een blanke superioriteit en waarin deze ideeën niet worden geremd en gecorrigeerd, maar klokkenluiders wel worden ontslagen. Veel getuigen, slachtoffers en medestanders durven er niet over te spreken. Dat is het verhaal.

Alles draait om Thierry Baudet, een enerzijds heimelijke maar tegelijkertijd (zoals in dit verhaal zal blijken) zeer openlijke antisemiet die zich professioneel en politiek heeft omringd met etno-nationalistische, Derde Rijk verheerlijkende jongeren die in raszuiverheid en antizionistische complotten geloven. Thierry is hun geestelijk leider in de politiek, die zijn critici is gaan zien als verraders die zijn grootsheid ontkennen of zijn onvermijdelijke opmars in de weg staan. In zijn directe omgeving greep niemand in bij deze ontwikkeling of beten mensen zich er op stuk, maar aan de naaste buitenrand van het FvD is er wel degelijk herhaaldelijk aan de bel getrokken.

Getuigen treden noodgedwongen naar voren

In mei 2020 trok een groepje mensen uit het Umfeld van Forum voor Democratie aan de bel bij Paul Cliteur met het verzoek aan hem om Thierry Baudet aan te spreken op uitspraken die Baudet tegen enkelen van hen in de privésfeer gedaan heeft.

Onder hen zijn Arabiste Machteld Allan, politicologe Machteld Zee en enkele mensen die anoniem wensen te blijven, maar waar GeenStijl wel mee gesproken heeft en bewijsstukken van heeft ingezien. Ook de Britse publicist Douglas Murray en classicus Bas van Bommel, een oude studievriend van Baudet, behoren tot die groep. Oud-collega David Suurland sprak eveneens met GeenStijl.

Hun gebundelde ervaringen met uitspraken van Baudet zijn meermaals en door verschillende mensen met zijn promotor, vertrouweling en tot voor deze week FvD-senator Paul Cliteur gedeeld, in de hoop dat hij zou handelen om Baudet in het gareel te houden, dat het grotere belang van de partij beschermd kon worden, of simpelweg om antisemitisme de pas naar de Tweede Kamer af te snijden. Cliteur handelde niet en daarom doen al deze mensen nu hun verhaal aan GeenStijl.

Omdat het hypocriet zou zijn om afstandelijkheid te veinzen over een persoon en een partij waar ondergetekende goed bekend mee is, zullen niet alleen deze bronnen aan het woord komen, maar ook eigen feiten en ervaringen van ondergetekende aan bod worden. Dit verhaal is een collage waarvan het fotorolletje ruim anderhalf jaar in ontwikkeling is geweest, totdat de contouren van een crisis voor allen onmiskenbaar zichtbaar werden.

Trial by media

Dat het bijeen brengen en openbaren van alle informatie anderhalf jaar duurde, betekent niet dat Thierry Baudet bepaalde opvattingen niet al langer koesterde. Een belangrijk probleem is echter geweest dat zijn critici en veel media te snel en te stevig beweringen gingen doen over het *vermeende* gedachtengoed van Baudet, op basis van onsamenhangende anekdotes en losse uitspraken maar zonder echte harde bewijzen of bronnenkennis van binnenuit.

Dat heeft er mede toe geleid dat Baudet enerzijds nooit de juiste kritische vragen kreeg voorgelegd (de vooringenomenheid dicteerde immers al dat hij niet deugde), terwijl hij bij zijn achterban daardoor meer voordeel van de twijfel kreeg dan hij achteraf verdiende: het establishment, de bestuurlijke elite, het partijkartel en de mainstream media hebben namelijk altijd veel te snel de neiging om elke uitdager van hun macht, posities of lege keizerlijke kledingkast voor racist of fascist te verslijten. Dat mogen ze zich aantrekken, maar ik maak me geen illusies. Ik heb als ‘architect’ achter het Oekraïne-referendum van dichtbij gezien hoe de worst gemaakt wordt - en de smaak staat me ook nog helder voor de geest.

Terug naar Thierry Baudet. Want met zijn gedrag, zijn uitingen en zijn vooroordeel bevestigende retoriek heeft hij uiteindelijk wel degelijk ‘fatsoenlijk rechts’, het conservatisme en het rechts-liberalisme door het bruine slijk getrokken en misschien wel decennia terug in de tijd gesleurd.

Al tijdens zijn promotie in Leiden, in de slotjaren van het vorige decennium, rezen twijfels over zijn persoonlijke overtuigingen. Medestudenten en collega’s herinneren zich incidenten waarbij Baudet mensen op de kast joeg met uitspraken over hoe de Joden Europa hebben overgenomen en het voortbestaan van een blank continent in gevaar brachten. David Suurland was destijds als promovendus enkele jaren collega van Baudet. Hij schetst hoe een uitspraak zoals deze paste in een patroon waarbij Baudet er behagen in leek te scheppen om met rabiate uitspraken en vaak zinloze provocaties collega’s op stang te jagen. Dit gebeurde met zo'n regelmaat dat collega’s zich op een gegeven moment niet meer afvroegen of het polemieek was of ernst, maar met het oog op het werk dat wel gedaan moest worden vooral moeite deden om confrontaties met Baudet te ontwijken. Ondanks dat dit gedrag meermaals bij de leidinggevenden werd aangekaart werd het weggewuifd als een onschuldige kwajongensstreek. Tot een ingrijpen is het nooit gekomen. Een patroon dat zich nu lijkt te herhalen.

Zijn promotor, de Leidse professor Paul Cliteur, zou jaren laten voorgelegd krijgen wat Baudet allemaal verkondigd heeft in de recente periode, en die informatie nalatig en onverantwoordelijk behandelen.

"Jullie zitten wel overal hè?"

Want dat antisemitisme van Baudet heeft zich ondertussen in diverse gezichten aan talloze mensen laten zien. Soms geniepig, bijvoorbeeld toen hij in een conversatie van 'jij' en 'je' naar 'jullie' overschakelde toen hij ontdekte dat zijn gesprekspartner van Joodse afkomst was. Als in: "Jullie zitten wel overal hè?" Maar het werd net zo goed veel openlijker geuit.

“We waren in gesprek op een verjaardag”, vertelt Machteld Allan. “Opeens zei hij, uit het niets, dat de Tweede Wereldoorlog een oorlog was tussen de Duitsers en de Joden. ‘En de Joden hebben gewonnen’, concludeerde hij.” Allan liep verbouwereerd weg uit het gesprek.

Baudet liep achter haar aan. Allan: “‘Wat gebeurde er nou?’, sprak hij op een toon alsof ik gek was. Hij begon zijn uitspraak toe te lichten door te zeggen dat de Joden na de oorlog door hun grip op de media en de massamigratie de Duitsers er uiteindelijk onder hebben gekregen. Ik zei hem dat die overtuiging een antisemitische trope was.”

Dat schrok Baudet niet af: “Maar het is toch gewoon zo, ze hebben toch de macht?”, zei hij.

Allan vertelt dat ze Baudet op een later moment nog eens confronteerde met zijn uitspraken op die avond. Hij weersprak zijn eigen woorden niet maar groef zich in: “Dit zijn ideeën die ik heb, dat moet je toch gewoon kunnen zeggen?” Hij vertelde Allan dat ze ‘een voorbeeld moest nemen’ aan Paul Cliteur. “Die schrikt niet van ideeën.”

Tegen een andere oud-promovendus van Cliteur aan de Leidse rechtenfaculteit, die anoniem wenst te blijven, zei hij kort na de boreale speech na de provinciale statenverkiezingen in het voorjaar van 2019, waar die zich ongerust over had verklaard: "Als ik werkelijk zeg wat ik denk, dan zou je me vermoorden."

“Als het allemaal echt gebeurd is”

Zo voorzichtig was hij niet bij iedereen. Van platte, directe citaten - “Hitler had gelijk” - tot pogingen om de ontkenning van de Holocaust als een soort politieke discussie over de gevolgen van het nationaal-socialisme te poneren: in een verhit gesprek zei oud-studiegenoot Bas van Bommel “Als je op die tour gaat, zet je de deuren open naar de Holocaust”, waarop Baudet reageerde met “Ik hoor slechts een dreigement, geen argument.” Daar voegde hij later zelfs nog aan toe: “Als het allemaal echt gebeurd is.”

Deze citaten, uit januari van dit jaar zijn in overeenstemming met uitspraken die Baudet tijdens een eerdere ontmoeting met Van Bommel deed. In februari 2018 sprak hij over Europa als “een blanke beschaving” waarin de Joden een “parasitaire” cultuur vormen, die volgens Baudet nog steeds op de belangrijke posities hun macht en invloed uitoefenen.

Voorname en meer uitspraken van Baudet zijn dit jaar, rond de jaarlijkse herdenkingen in mei, door de voornoemde anonieme oud-promovendus van Paul Cliteur verzameld en in een bezorgd gesprek aan de - toen nog - FvD-senator voorgelegd. Cliteur wuifde de zorgen echter weg met de suggestie dat het gaat om "maligniteit", aangewakkerd door "een paar flessen wijn".

Naar aanleiding van deze lauwe reactie mailde de promovendus aan Cliteur: "Ik schrik omdat jij niet schrikt."

Allan vertelt dat ze door Baudet gebeld is nadat het groepje hun zorgen met Cliteur had gedeeld. Hij was deemoedig en vroeg zich af waarom iedereen zich tegen hem keert, maar, zegt Allan: “Hij sprak echter niet tegen wat hij werkelijk gezegd had op die verjaardag.”

Een dingetje met Joden

Een bron die anoniem wenst te blijven, die Thierry met name kent uit de begintijd van FvD, vertelt: “Het is mij wel duidelijk dat Thierry altijd een dingetje met Joden heeft gehad. Maar daar leek hij in eerste instantie nogal naïef in en hij was toen ook wel vatbaar voor

tegenargumenten. Maar het is met de tijd een patroon geworden waarin hij druppelsgewijs foute ideeën bij zijn gehoor probeert te pluggen om te kijken hoe ver hij kon gaan. Ik heb hem op een feestje meegemaakt over waarin opeens ontstak in een lofzang op generaal en nazi-collaborateur Philippe Pétain en over de oprichter van het antisemitische ultrarechtse L'Action Française en theoreticus van het Vichy-regime Charles Maurras. 'Zo een fantastische schrijver die zo gevoelig schrijft', zei hij dan. Dan knikte iedereen vriendelijk want wie weet nu hier wie dat is."

De kennis vervolgt: "Toen ik hem afgelopen winter na lange tijd weer eens tegen het lijf liep, was ik toch verbijsterd over enkele uitlatingen van hem over de oorlog en de Holocaust. Hij is sindsdien door een aantal mensen over deze uitlatingen persoonlijk aangesproken. Er was dus genoeg ruimte voor hem voor reflectie en introspectie om de ernst van de kwestie in te zien, of een grens te trekken en er werk van te maken. Dat hij het blijkbaar niet kan laten om hiermee door te gaan en wel in overtreffende trap zoals wij de laatste dagen hebben kunnen vernemen, laat helaas zien dat hij er duidelijk voor kiest om deze weg in te slaan."

Dat klinkt als de Baudet die wij ook kennen. Geef de man wat drank en een trigger in de vorm van tegenspraak, en hij schiet zichzelf in de voet - om het vervolgens achteraf als een esoterische exercitie uit te leggen: de vrijheid van het debat, een beetje filosofie en een beetje uitdagen, passend bij een beweging met veel jonge mensen die opereert op het snijvlak tussen een ontgroeningsritueel en een ideologische veldtocht. Maar sinds de boreale uilenspeech geldt ook: als je niet meer met Baudet bent, ben je per definitie tegen hem.

In Amsterdamse kringen gaat sinds de verkiezingszege van Forum bij de Provinciale Statenverkiezingen een verhaal over antisemitische uitspraken en racistische theorieën die Baudet gedaan zou hebben tijdens een diner met de Britse journalist en schrijver Douglas Murray.

Ook daarover heeft de oud-promovendus contact gezocht met Cliteur. Die reageerde in een e-mail als volgt: “Ik zou echt niet weten wat ik uitgelegd zou moeten krijgen. Thierry heeft misschien met Douglas een paar flessen wijn gedronken. En wat zij toen hebben besproken en wie precies wat tegen wie heeft gezegd is niet aan mij om in te treden. Ook hele gewone privacy. Wat voor mij van belang is, is het partijprogramma van Forum voor Democratie. En de boeken die Thierry heeft geschreven.”

Cliteur vervolgt: "Zelfs als zij allerlei malligheid met elkaar hebben uitgewisseld dan is voor mij van belang waar Thierry nú voor staat. En ik heb hem net gesproken en hij heeft verklaard dat hij niets nazistisch denkt of voelt. Laat dat een geruststelling voor je zijn en hou op met dit gepieker. Bespreek het met je vrouw of iemand anders die je vertrouwt, want je bent echt aan het doordraaien.”

Douglas Murray: 'Neem afstand van Baudet'

GeenStijl heeft met Douglas Murray gebeld. Hij wil geen uitspraken doen over details die besproken zijn in de beslotenheid van een private conversatie, maar verklaart wel dat hij zo geschokt en ontzet was door wat Baudet heeft gezegd, dat hij zijn vriendschap met hem direct verbroken heeft en absoluut niets meer met hem te maken wil hebben.

Op een conservatieve conferentie in Rome, begin dit jaar, vertelde hij aan de organisatie en aanwezige journalisten dat hij niet gekomen zou zijn als hij geweten had dat Baudet ook present was. Achter de schermen waarschuwde hij sinds dat ontspoorde diner vrienden en kennissen binnen en buiten de partij om op hun hoede te blijven: het gaat niet goed met Baudet, en dat ze afstand van hem zouden moeten nemen.

Nu we toch in Engeland zitten: ook Roger Scruton, de in januari overleden conservatieve denker die door Baudet als een vriend mentor beschouwd wordt, had voor zijn dood al afstand genomen van Baudet. Niet alleen heeft hij verklaard dat Baudet ‘zijn ideeën verkeerd uitlegt’, maar ook dat hij zijn betogen “altijd te ver doorvoert.” Daarnaast bevestigt een bron aan GeenStijl het rondzingende gerucht dat Scruton in een private conversatie verklaard heeft dat Baudet “zich gevaarlijk ontwikkelt” en dat hij “uiteindelijk veel mensen in zijn val mee zal sleuren.”

In het meest recente boek van Baudet, over de oprichting en ontwikkeling van Forum, prijkt nog wel een foto waarop Thierry met Roger Scruton en Theodore Dalrymple poseert. Henk Otten lijkt vakkundig uit de partijgeschiedenis te zijn uitgegumd. Baudet schreef een

gloedvolle In Memoriam over Scruton, die zelf dus beduidend minder épris was over zijn voormalige pupil.

Paul Cliteur is over dit alles in juli van dit jaar ook benaderd door Machteld Zee, eveneens een oud-promovenda, tegen wie hij verbazing over Baudets uitspraken veinsde. Dit was nieuwe informatie, zo stelde Cliteur in het gesprek. Dat was een leugen: Zee was reeds op de hoogte van de mails en gesprekken tussen Cliteur en de eerste melder. Zee voegt toe na dit gesprek met Cliteur een ‘weekend van rouw’ te hebben ingelast, vanwege dit verraad van het vertrouwen door haar promotor en haar gevoel dat het gesprek met hem over Baudets uitspraken geen enkele indruk op hem maakte.

Diezelfde Cliteur heeft volgens een andere oud-promovendus tijdens een college wel eens gezegd dat Holocaustontkenning onder vrijheid van meningsuiting valt. Nadat enkele studenten daar tegen in gingen, verklaarde hij dat hij persoonlijk zou ingrijpen als iemand het ook daadwerkelijk met enig gewicht zou gaan praktiseren. Allan: “Zo is Cliteur. Die is soms zo liberaal dat het bijna nihilistisch wordt.” Maar daadwerkelijk ingrijpen toen hem werd verteld welke opvattingen Baudet deelt met (voormalige) vrienden en kennissen net buiten de Forumkring, dat deed Cliteur dus niet.

“Vind je dan niet dat Mark Rutte dit land aan het vernietigen is?”

Na de electorale overwinning in 2019 begon Baudet steeds vaker tegen complotdenkers aan te leunen. Van eind vorig jaar stammen de eerste serieuze verhalen over hoe extreem-conservatieve, op internet vigerende theorieën steeds opzichtiger in zijn eigen gedachtengang begonnen te sluipen. Zijn retoriek begon ook te verschuiven. Tijdens een toevallige ontmoeting op een vrijdagavond in een café in Amsterdam, vlak voor het partijcongres in Barneveld van 30 november 2019, vroeg ik Baudet waarom hij Robert Jensen als spreker op zijn congres had uitgenodigd. “Je begrijpt toch zelf ook wel dat je daarmee alleen

complotdenkers bedient?”, vroeg ik hem. Zijn reactie was dat Paul Cliteur ook als spreker gepland stond, wat natuurlijk een ‘uiterst redelijke en rationele denker’ is.

Toen ik daarop antwoordde dat het programmeren van redelijke en rationele sprekers nog geen reden is om ook totale idioten op het podium te zetten, veranderde hij volledig van onderwerp: “Vind je dan niet dat Mark Rutte dit land aan het vernietigen is?”, vroeg hij. Ooit zou ik om die vraag gelachen hebben, maar nu proefde het, mede vanwege een vreemde glimlach die meer ongeduld dan amusement verried en vooral door de keus voor het woord ‘vernietigen’, als een absurde stelling. “Nee”, zei ik, “Ik denk dat Mark Rutte een heleboel fouten maakt, dat hij vaak liegt en dat hij belangrijke ideologische discussies onbehandeld laat, waardoor het etterende wonden dreigen te worden. Maar ik denk niet dat er in dit land ooit een premier gekozen is die zichzelf tot doel gesteld heeft om Nederland te vernietigen.”

Baudet nam nog een slok bier uit zijn halfvolle flesje 0.0, keek me met ongeduldige ogen heel even meewarig aan en zei toen met opgewekte stemverheffing en een hand op mijn schouder: “Ik moet gaan, het was ontzettend leuk om je weer even gesproken te hebben. Tot snel!” En weg was-ie.

Jensen zei overigens geen hele rare dingen op het partijcongres. Baudet zelf wel, in ons Coronacafé van 10 april 2020, waarin hij nogmaals benadrukte dat bepaalde partijen uit zijn op de vernietiging van Nederland.

De fatale wanhoopsdaad van Henk Otten

Sinds zijn enorme verkiezingswinst en de groeiende persoonsverheerlijking is Thierry Baudet een stuk zelfverzekerder geworden in zijn reactionaire gedrag en in zijn uitingen. Dat leidde vorig jaar zomer tot de wanhoopsdaad van Henk Otten: NRC Handelsblad bellen om de kat de bel aan te binden over de radicalisering van Baudet en anderen binnen de partij - en daarmee uiteindelijk zelf aan het kortste eind trekken.

Tegen NRC zei Otten dat de partij te veel naar rechts trekt en filosofische exercities belangrijker lijkt te vinden dan politiek beleid of het uitvoeren van het programma. Ook vond Otten dat Baudet “hun mensen” in de steek liet, en “nodeloos in de wind zet” met zijn gedrag. “Het is misschien leuk om een gewaagde uitspraak te doen, maar we zijn nu een grote partij. Hij gaat over zijn eigen woorden, maar woorden hebben consequenties. Je hebt verantwoordelijkheid voor andere mensen. Het is de vraag of je een politieke partij moet gebruiken als vehikel voor academische debatten die je zelf leuk vindt. Ik vind van niet.”

Otten, die in andere sociale kringen verkeert dan de getuigen die wij spraken, trok hiermee vanuit zijn eigen perceptie aan dezelfde bel als de mensen die in dit artikel hun verhaal doen. Hij werd verketterd door Baudet, gehaat door de leden en is met het stigma van kasgraaier en zetelrover op zijn eigen weg gezonden. Alle hoop om de radicalisering binnen de partij nog te kunnen stuiten verdampte daarmee, maar dat werd aan het oog onttrokken door de zeer publieke ruzie die de voormalige strijdmakkers met elkaar uitvochten. Een beetje zoals de implosie van Forum in de huidige chaos ook afleidt van de aanleiding.

Baudet deed in die zomer van 2019 een “onderzoek” naar Otten en liet dat via Paul Frentrop aan GeenStijl lekken, in de kennelijke veronderstelling dat wij hem zouden steunen. Het “onderzoek”, dat bestond uit een document dat door Thierry zelf (of in ieder geval op Thierry’s laptop) is geschreven en dat op geen enkele wijze legitiem, onafhankelijk of zelfs maar feitelijk onderbouwd was. Dat hebben we toen na eigen beoordeling ook zo opgeschreven, waarbij we ons tegelijkertijd verbaasden over het amateurisme maar vooral de toenemende geslotenheid van de partijtop.

Al deze vertellingen, feiten en anekdotes vormen nu tezamen een zwartbruine rand rond de partijkaders van Forum voor Democratie. Binnen dat kader, naar de buitenwereld verkocht als een stijlform (ironie!) of open debat (vrijheid van meningsuiting!), is de JFvD ontstaan, gegroeid en eveneens ontspoord. De beweging bracht talloze jonge, enthousiaste en maatschappelijk betrokken junior-politici voort, maar waar ironie ophield en ernst begon, ontstond ook een grijze gedoogzone voor een (heimelijk) bruinrechts gedachtengoed. Het gebied waar de Erkenbrand-anekdotes uit voortkomen, de NVU-leden op bijeenkomsten verschenen en waar de naam van Freek Jansen, vriend en vertrouweling van Thierry Baudet, stevast bij wordt genoemd.

Herhaaldelijk ontstond ophef over de uitingen van sommige JFvD'ers. Verhalen over ontspoorde debatten en discussies tijdens bijeenkomsten en kampen kwamen boven. Sommige

leden vertrokken, teleurgesteld. Anderen luidden de klok - en werden zelf geïntimideerd of geroyeerd. Sommige verhalen kwamen naar buiten, waarna de partij een onderzoek aankondigde en dan bleef het alsnog stil. Niet de ontspoorde leden, maar juist de klokkenluiders waren dan achteraf wel verdwenen. Opgestapt, of gewoon geroyeerd.

Intern bleef de onvrede groeien, evenals de kritiek. Maar ook de vrees: Baudet had zeker sinds het vertrek van Otten een stevige greep op de partij en het bestuur en hij omringde zich met de meest loyale jonge 'gelovigen' van de JFvD, door een voormalige insider aangeduid als zijn "para's" - paratroepen. Freek Jansen bekleedt een functie in de fractie, evenals diens eigen adjudanten, zoals Andreas Bakir. Ook Ruben Hermse, feitelijk in verband te brengen met nazistische uitingen, werd als fractiemedewerker naar het Binnenhof gehaald. Dat laatste is naar verluidt voor Theo Hiddema, die onder verkeerde voorwendselen getekend heeft voor de positie van Hermse, de druppel geweest om uit de Kamer te vertrekken.

"Ik vond mezelf FANTASTISCH"

Bij steeds meer leden en niet-leden groeiden de zorgen, evenals de vrees. Verhalen over treiterijen en intimidatie kwamen bovendrijven. Baudet begon steeds meer onderscheid te maken tussen medestanders en tegenstanders, en vertoonde daarin paranoïde gedrag. Met Annabel Nanninga had hij bijvoorbeeld nauwelijks nog contact: ze werd als een bedreiging beschouwd. Na het optreden in onze eigen kelder, op 10 april van dit jaar, verbrak hij ook alle contact met ons: we hadden ons ondanks zijn hardop uitgesproken wens niet aan hem en zijn strijd onderworpen - we verklaarden onze onafhankelijkheid en lachten hem zelfs een beetje uit. In de nacht na de eerste uitzending van wat we het Coronacafé noemden, prees hij zijn eigen optreden: "Ik heb net alles terug gezien en ik vond mezelf FANTASTISCH", schreef hij dezelfde nacht nog in een appgroep waar GS inzage in had. Luide bijval van de groepsgenoten was zijn deel.

De volgende morgen bleek dat niet iedereen Baudet zo fantastisch vond. De coalitievorming in Brabant dreigde te klappen omdat hij tijdens zijn dramatische optreden de partijen van beoogde coalitiegenoten als "vijanden" betiteld had, die "Nederland willen vernietigen". Er verscheen op een gegeven moment zelfs een krantenkop in het Eindhovens Dagblad met het citaat van een geïrriteerde VVD-gedeputeerde: "Ik vind het niet interessant wat Baudet in een kelder bij GeenStijl zegt." Waarvan akte.

Een ex-lid van FvD daarentegen, Sonny Spek, stuurde de ochtend na het Coronacafe een diep zuchtend opiniestuk naar GS, dat we plaatsten omdat het treffende kritiek was. Wij moesten

ook iets met dat idiote optreden van een partijleider die beschonken en te laat binnen kwam, en vervolgens ook nog onze onderwerping eiste. Het allerlaatste bericht dat ik zelf van Baudet ontving, die zaterdagmiddag, luidde: "Dat je nadat ik dit voor je doe, deze kut-uitzending, me nog even voor de bus gooit met een ingezonden stuk: een rotstreek. Echt, ik begrijp niets van je." Zowel GeenStijl als ikzelf werden overal ontvolgd. Korte tijd later noemde hij ons "kartelstutters".

Baudet begon zijn eigen Journaals, gevuld en omgeven door ja-knikkers, en zijn associatie met complotdenkers en aanverwanten (waaronder Robert Jensen, Willem Engel en enkele weinig intellectuele influencers) werd onmiskenbaar. Gesommeerde partijgenoten deden tegen heug en meug mee aan een programma dat reguliere media overbodig moest maken om de achterban te bereiken, maar dat vooral heel duidelijk maakte dat het juist heel goed is voor Baudet om af en toe onderbroken te worden door een vraag of een tegenwerping: als je hem ongehinderd zijn gang laat gaan, ontsporen zijn monologen regelmatig in onjuistheden en niet-feitelijke nonsens.

In één van zijn Journaals probeert hij zelfs uit te leggen dat het niet erg is om 'fascist' genoemd te worden, omdat die term een frame is van de Bolsjewieken uit het begin van de jaren 20. Is het dommigheid, polemisch plaagwerk, of toch een manier om het ondenkbare salonfähig te maken?

In de afgelopen weken zagen we geruchten en anekdotes steeds sneller en steeds vaker in feiten veranderen, met bronnen en bewijzen, en leerden we hoe sterk een angstcultuur verankerd was geraakt in het FvD: bronnen zijn voorzichtig, bevreesd, of botweg bang. Verhalen zongen echter steeds luider en in steeds bredere kring rond, waaronder ook de Holocaust-"bevragingen" en de antisemitische citaten, gelardeerd in anti-Joods complotdenken.

Enkele jonge ex-FvD'ers overlegden hun onderbouwingen, in beeld en geluid, en daarna begon alles te ontrafelen. De onvrede over de gang van zaken in de partij en vooral tussen 'grote mensen' en 'jongerenafdeling' leidde dit weekend tot het moment waarop één tweet van Nanninga voldoende was om talloze FvD'ers ertoe te bewegen op sociale media openlijk hun kritiek op interne zaken te uiten. In het kielzog daarvan kwamen alle anekdotes over het antisemitisme in de partijtop ook (weer) boven drijven, als de onvermijdelijke dambreuk die volgt als je een bassin van bruine drab vult achter een veel te dunne damwand.

De meltdown van Baudet, die nog steeds Freek Jansen maar niet los wil laten (zou het echt diens onvoorwaardelijke loyaliteit zijn?) en in ongecoördineerde waanzin uiteen begon te vallen, zorgde er voor dat diverse bronnen en getuigen nu alsnog naar voren stappen om licht te werpen op de duistere kern van de zaak. Niet als verraders die willen natrappen, maar vooral als teleurgestelde toeschouwers die wat een beloftevolle beweging leek tot een Griekse tragedie zagen verworden.

Het lag nooit aan een enkel dinertje met een Amerikaanse "mede-revolutionair", aan een paar extremisten op een partijbijeenkomst of aan "ironische" discussies van onwetende pubers in (J)FvD-appgroepen. Dat zijn allemaal slechts symptomen, bijwerkingen van een onbehandelde ziekte in de partijtop, waar anti-Joodse complotten, etno-nationalistisch gedachtengoed en narcistische megalomanie een bruine tumor vormden waar een volstrekt redelijk rechts-liberaal partijprogramma aan ten onder is gegaan. En daarmee meer dan een miljoen kiezers opnieuw in rouw achterblijven, in de steek gelaten bij het politieke massagraf dat we in bidprentjes als het gedachtengoed van Pim Fortuyn omschrijven.

Inmiddels is de chaos compleet en zijn er geen woorden meer om de gekte te beschrijven, met Baudet die zich in het oog van de storm gedraagt als de geestelijk leider van een sektarische beweging die ten dode opgeschreven lijkt, worstelend met een renaissance van een tijd die nooit bestaan heeft. En in alle ontgoocheling kan hij het niet meer mooier maken dan het is. Baudet is als politicus opgegeten door zijn eigen beweging.

Persoonlijke noot: hier iets meer context over mijn eigen gedachtenontwikkeling.

@B. Nijman | 28-11-20 | 09:09 | 1617 reacties

APPENDIX D

Geachte rector Carel Stolker en geachte professor van der Leun,

Wij schrijven u als de (oud) promovendi van de afdeling Encyclopedie van het Recht die genoemd worden in het Geenstijl artikel '[Het onverholen antisemitisme van Thierry Baudet - Een tijdlijn van getuigenissen](#)'.

Met betrekking tot dit artikel en het door het college gelaste onderzoek naar antisemitisme binnen de afdeling Encyclopedie van het Recht willen wij drie zaken verduidelijken.

1) In dit artikel wordt over dhr. Baudet het volgende gesteld:

“Al tijdens zijn promotie in Leiden, in de slotjaren van het vorige decennium, rezen twijfels over zijn persoonlijke overtuigingen. Medestudenten en collega's herinneren zich incidenten waarbij Baudet mensen op de kast joeg met uitspraken over hoe de Joden Europa hebben overgenomen en het voortbestaan van een blank continent in gevaar brachten.”

Hoewel het citaat vermeldt dat het om meerdere uitspraken zou gaan, gaat het hier om één enkele uitspraak. Nergens in het artikel wordt gesuggereerd dat prof. Ellian, of prof. Cliteur van betreffende uitspraak op de hoogte was of door David Suurland of andere collega's op de hoogte is gebracht. Tijdens de bespreking met de redactie van Geenstijl (Bart Nijman) werd dit in een aan ons getoonde eerste versie van deze passage abusievelijk wel gesteld. Op onze uitdrukkelijke tegenspraak is dit verwijt verwijderd. U kunt deze gang van zaken met instemming van de redacteur bij hem navragen.

Na publicatie van dit artikel bereikte ons echter het nieuws dat ondanks deze, aangepaste formulering, bij sommigen mogelijk wel de indruk leeft dat Ellian of Cliteur reeds toen op de hoogte waren van Baudets antisemitische opmerking.

Wij willen u via deze mail duidelijk stellen: noch Ellian, noch Cliteur waren destijds (circa 2008) van deze gebeurtenis op de hoogte. De reden dat zo'n schokkende uitspraak destijds niet bij hen is aangekaart staat in het stuk verder beschreven.

2) Het door het college gelaste onderzoek heeft als taakstelling om te bezien of de beschuldigingen van antisemitisme gegrond zijn.

Laten wij ons duidelijk uitspreken: wij verwijten professor Cliteur geen antisemitische sympathieën of uitingen. Wij vinden het belangrijk om dit te benadrukken: dat is niet de professor Cliteur die wij kennen en van zulke sympathieën is nimmer gebleken. Wat wij Paul Cliteur aanrekenen is dat hij in zijn rol als senator van het Forum voor Democratie en als vertrouweling van dhr. Baudet binnen het Forum voor Democratie herhaaldelijk is gewaarschuwd voor antisemitische sympathieën en uitingen bij zijn partijleider en dat Cliteur, voor zover wij kunnen zien, met deze kennis niets heeft gedaan. Deze omissie is vooraleerst een verwijt aan hem als politicus en als vertrouweling van dhr. Baudet en slechts secundair aan hem als hoogleraar, en dan slechts voor zover die functie een maatschappelijke verantwoordelijkheid met zich meebrengt of strekt tot verantwoordelijkheid voor de goede naam van de (oud) promovendi en staf van de afdeling.

Wij spreken hem aan als politicus en de verantwoordelijkheid die daaruit voortvloeit, en *niet* in zijn hoedanigheid als hoogleraar en promotor van dhr. Baudet.

Wij verzoeken u om dit onderscheid te onderschrijven.

3) Het door het college gelaste onderzoek strekt zich uit tot de afdeling als geheel.

De betrokken promovendi hebben vele jaren in een prachtige afdeling mogen promoveren en denken met een diep gevoel van dankbaarheid terug aan de intellectuele vrijheid, maatschappelijke betrokkenheid en vooral veiligheid die wij daar hebben beleefd. Dat dit voor de wetenschap zo onontbeerlijke klimaat mogelijk was, is een grote verdienste van professor Cliteur. Wij wensen de afdeling dan ook in geen enkel opzicht te beschadigen. Integendeel, wij zagen in de politieke alliantie tussen professor Cliteur en de heer Baudet juist een fundamentele bedreiging voor de kracht van de afdeling en de fundamentele waarden van integriteit en vrijheid die zij vertegenwoordigt. Voornaamste zorg is dat een gekozen parlementariër in meerdere persoonlijke gesprekken duidelijk heeft gemaakt er antisemitische sympathieën op na te houden. Wij, als oud-collega's van prof. Cliteur, hebben gepoogd hem hierop als senator en vertrouweling van dhr. Baudet aan te spreken in de hoop dat hij afstand zou nemen van deze uitlatingen of anderszins gepaste actie zou ondernemen.

Het is uit hoofde van onze loyaliteit aan de afdeling Encyclopedie van de Rechtswetenschap en uit onze plicht deze te beschermen dat wij meerdere malen geprobeerd hebben professor Cliteur te bewegen het juiste te doen. Dat hij dit weigerde, zelfs in het licht van de recente verklaringen vanuit de partij zelf, en de zwakke redeneringen waarmee hij volhardde in deze omissie, waren voor ons de reden om ons verhaal in de media te brengen.

Ons schrijven kan in geen enkel opzicht worden gelezen als een rechtvaardiging om de afdeling als geheel verantwoordelijk te houden voor de uiterst verwerpelijke uitspraken van dhr. Baudet of het door ons waargenomen, en door u te onderzoeken, stilzwijgen van diens senator en vertrouweling prof. Cliteur hieromtrent. De berichtgeving in de pers lijkt helaas te suggereren dat het onderzoek en diens gevolgen zich mogelijk uitstreken tot de afdeling als geheel. Wij willen hier onomwonden stellen dat een dergelijk optreden geen rechtvaardiging kan vinden in onze verklaring. Juist met het oog op de bescherming van de afdeling als geheel doen wij dan ook met klem een beroep op uw zorgvuldigheid en proportionaliteit in dezen. Alle betrokken oud promovendi verzetten zich tegen de notie dat er sprake zou zijn van antisemitische sympathieën bij de afdeling of haar staf.

Wij zijn bereid de inhoud van deze brief in een gesprek toe te lichten, mocht dat nodig zijn.

Wij wensen u in alle bescheidenheid wijsheid toe in uw beoordeling.

Hoogachtend,

Machteld Allan

Dr. Yoram Stein

Dr. David Suurland

Dr. Machteld Zee

APPENDIX E

Paul Cliteur: ‘Ik ben solidair met Baudet en zijn ideologische lijn’

Voormalig FvD-senator Paul Cliteur. Beeld Hollandse Hoogte / Robin Utrecht

De teruggetreden senator Paul Cliteur wijt de crisis rond Forum voor Democratie aan een ‘obsessie’ bij journalisten. “Er is geen bewijs voor racistische opvattingen.”

Niels Markus 25 november 2020, 18:43

Paul Cliteur vond het ‘niet meer geloofwaardig’ om verder te gaan als senator voor Forum voor Democratie. “Ik ben samen met Thierry Baudet dit avontuur aangegaan. Nu hij niet meer de eerste man is, ben ik mijn politiek richtingsgevoel kwijt. Daarom stel ik mijn zetel beschikbaar.”

Dinsdagavond stapte hij op, in navolging van Tweede Kamerlid Theo Hiddema.

Heeft u er geen vertrouwen in dat een opvolger Baudets koers kan voortzetten?

“Weet ik niet. Ik ben aan Baudet verbonden. Ik wens de partij het beste, ik blijf ook lid. Maar niet meer in de primaire rol als senator.”

Uw zetel wordt nu mogelijk ingenomen door iemand die Henk Otten steunt.

“Dat weet ik niet. Ik heb er alle vertrouwen in dat het goedkomt. Hoe het verder met de zetel zit moet u aan de partijwoordvoerder vragen. Ik ben solidair met Baudet en zijn ideologische lijn. Ik zeg altijd dat Forum geen racistische, fascistische, xenofobe, vrouw- en homo-onvriendelijke partij is. Iedereen die hier anders over denkt moet het verkiezingsmanifest lezen.”

Hoe kijkt u terug op de afgelopen dagen?

“Er is al heel lang discussie over wat jeugdige onverlaten in appgroepen beweren. Dat verwijt ik ook journalisten, die op een ongehoorde manier geobsedeerd zijn met deze zaken. Er is geen bewijs voor racistische, fascistische of xenofobe opvattingen. Maar journalisten hebben een enorme focus en ambitie om tot aan de romans van Baudet of in het woord ‘boreaal’ iets te lezen of te interpreteren. Dat is ongezond en slecht voor het democratische debat. Ik hoop dat Nederlandse journalisten eens tot bezinning komen.”

U vindt niet dat er onvoldoende is ingegrepen in de jongerenvereniging JFVD?

“Er gebeurt natuurlijk van alles in jongerenappgroepen, óók bij de JOVD (de VVD-jongerenvereniging, red.) en nu bij de SP. De vraag is of je

überhaupt nog wel een jeugdorganisatie kunt hebben zonder dat je alles moet controleren wat zij delen. Ik zat in de onderzoekscommissie die de appjes zou onderzoeken. Ik weet niet of die commissie nu nog aan het werk gaat. Die is sowieso niet meer het belangrijkste.”

Interne critici vinden dat er te slap is opgetreden tegen de jongerenvereniging. Zo werden klokkenluiders geroyeerd.

“U suggereert dat er een causaal verband is. Naar het oordeel van JFVD-voorzitter Freek Jansen niet. Zij zijn niet geroyeerd omdat zij klokkenluiders zijn.”

Waarom dan?

“Dat weet ik niet. Dat moet u aan Jansen vragen. Er is een reden gegeven, maar die kan ik nu niet specificeren.”

U vindt dat journalisten een obsessie hebben met Forum, maar veel partijprominenten onderschrijven de kritiek.

“Dat is een zeer zorgwekkend verschijnsel. Je kunt niets meer aan de orde stellen of op een rationele manier over migratie, de grenzen of de EU praten, zonder dat die beschuldigingen erin gefietst worden. Dit is zo intimiderend, dat mensen zich gedwongen voelen in de morele *overdrive* te gaan en te zeggen dat wat de partij doet ‘heel erg gevaarlijk’ is.

Rechtsfilosoof Ronald Dworkin zei al dat de vrijheid van meningsuiting ook moet gelden voor gekke opvattingen. Tegenwoordig staat het innemen van een liberaal standpunt gelijk aan fascisme of racisme.”

Lees ook:

Het is chaos bij Forum: meerderheid partijbestuur wil Baudet eruit

APPENDIX F

LB, 14 december 2020

Geachte leden van de onderzoekscommissie,

Mijn naam is dr. David Suurland. Ik was van 2004-2012 bij de afdeling werkzaam waarvan in de periode 2005-2011 als promovendus van prof. Afshin Ellian. Ik heb in totaal dus zo'n 8 jaar ervaring gehad met deze afdeling. Ik heb met vrijwel alle medewerkers (professoren, promovendi, en ondersteunende staf) in die tijd en sindsdien goed contact gehad met uitzondering van professor Kinneking die ik vrij zelden sprak.

Bij dezen stuur ik u mijn reactie op uw uitnodiging. In verband met mijn werk zal ik niet op uw uitnodiging om in persoon een verklaring af te leggen in kunnen gaan. In plaats daarvan stuur ik u hierbij mijn verklaring als tekst.

Uw onderzoek richt zich op twee vragen welke ik hieronder zal beantwoorden.

Voordat ik daarop in ga wil ik, ook naar de betrokken toe, duidelijk maken dat het mij zeer bevreemdt dat deze twee onderzoeksvragen lijnrecht in druisen tegen hetgeen wij in ons schrijven van 1 december aan de decaan een rector magnificus onomwonden hebben gesteld:

- Laten wij ons duidelijk uitspreken: wij verwijten professor Cliteur niet dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan enige antisemitische sympathieën of uitingen
- Wij spreken hem aan als politicus, en *niet* in zijn hoedanigheid als oud promotor van dhr. Baudet.
- Ons schrijven kan in geen enkel opzicht worden gelezen als een rechtvaardiging om de afdeling als geheel verantwoordelijk te houden voor de uiterst verwerpelijke uitspraken van dhr. Baudet of het door ons waargenomen, en door u te onderzoeken, stilzwijgen van diens senator en vertrouweling prof. Cliteur hieromtrent.
- De berichtgeving in de pers lijkt helaas te suggereren dat het onderzoek en diens gevolgen zich mogelijk uitstreken tot de afdeling als geheel. Wij willen hier onomwonden stellen dat een dergelijk optreden geen rechtvaardiging kan vinden in onze verklaring.
- Juist met het oog op de bescherming van de afdeling als geheel doen wij dan ook met klem een beroep op uw zorgvuldigheid en proportionaliteit in dezen.
- Alle betrokken oud promovendi verzetten zich tegen de notie dat er sprake zou zijn van antisemitische sympathieën bij de afdeling of haar staf.

Wij hebben met dit schrijven juist willen voorkomen dat onze afdeling en onze oude (en nieuwe) collega's met de verdenking van antisemitisme zouden worden besmeurd. Het is immers een verdenking die ook bij niet-bewezen verklaring aan personen of een afdeling neigt te blijven hangen. Dat roept vragen op met betrekking tot de zorgplicht, proportionaliteit en subsidiariteit van deze onderzoeksopzet.

Om nu op uw vragen in te gaan:

1. Is binnen en rond de facultaire afdeling waarin de betrokken hoogleraar werkzaam is sprake geweest van uitingen van antisemitisme door deze hoogleraar of door een van de (oud-)medewerkers van de universiteit, inclusief de (oud-)promovendi; en zo ja, op welke wijze manifesteerde zich dit? Het staat de commissie vanzelfsprekend vrij om over alle signalen die zij in haar onderzoek ontvangt te rapporteren.

Voor wat betreft de afdeling als geheel. Laat mij zo duidelijk mogelijk zijn: Er is bij mij, op één uitspraak van Baudet na, nooit enige indruk geweest van het minste spoor van antisemitisme op deze afdeling of bij haar medewerkers. Integendeel, als joodse man in een overwegend niet-joodse samenleving was dit de veiligste plek die ik mij in had kunnen denken. Ik heb sindsdien geen werkplek gehad of gekend waar de nagedachtenis aan de holocaust zo zeer als fundamentele roeping tot het beschermen van onze democratische, mensenrechtelijke rechtsorde wordt beleefd als aan dit departement. Dit blijkt nog wel het meest duidelijk uit de systematische kritiek die Ellian op de heropleving van antisemitische complottheorieën in het jihadisme en islamisme heeft geuit. Dat hij dit met de bekende kosten voor zijn eigen veiligheid heeft gedaan spreekt denk ik boekdelen over enig verwijt van antisemitisme aan zijn adres.

Voor wat betreft Cliteur in het bijzonder: hij staat wellicht te boek als iemand die zeer kritisch kan zijn op religieuze rechtsordeningen en religieuze argumenten, en ik ben het vaak met de methodologie van zijn religiekritiek oneens geweest, maar daar is dan ook alles mee gezegd. Er is in mijn ervaring nooit sprake geweest van antisemitisme bij Paul Cliteur.

Het zijn deze gedeelde missies en waarden die de promovendi en de professoren aan elkaar verbond en die een band scheidde die ons alles zeer dierbaar is. Het is dan ook uit hoofde van deze band dat wij ons appel aan Cliteur hebben gericht om als senator zijn partijleider tot de orde te roepen.

Voor wat betreft Baudet. De eenmalige opmerking van Baudet waar ik naar refereerde heeft hij niet tegen mij gedaan maar tegen een student die dat vervolgens weer tegen mij (en andere studenten) vertelde. Zoals al aangegeven in het Geenstijl artikel en in ons schrijven van 1 dec heb ik destijds niets met dat gegeven gedaan omdat er elke week wel iets was met het provocerende gedrag van Baudet. Zijn gedrag typeerde zich door bij verschillende collega's te zoeken naar confrontaties, te ontregelen en daar een schijnbaar genoeg aan te ontlenuen. Dit gedrag hebben ik en vrij zeker ook andere collega's destijds aangekaart maar tot een ingrijpen kwam het niet. Waar de grens lag tussen provoceren en ernst was op een gegeven moment niet meer duidelijk en om eerlijk te zijn voor mij niet meer belangrijk. Er moest gewoon onderwijs worden gegeven en tentamens worden afgenomen dus ik (en ik denk dat ik ook namens andere collega's van die tijd spreek) had hier gewoon geen zin meer in. Wij waren vooral bezig met geen olie op het vuur van Baudet te gooien. Er is dus in die tijd voor zover bij mij bekend op deze opmerking na geen patroon van antisemitisme (of daaraan grenzende uitspraken) geweest bij Baudet. Dat leidt tot uw tweede vraag.

2. Indien er sprake was van antisemitisme: waren leidinggevend, inclusief (co)promotoren, daarvan op de hoogte; en zo ja, op welke wijze werd hierop gereageerd?

Hier kan ik kort zijn. Ze waren er niet van op de hoogte.

Met hoogachtende groet,

Dr. David Suurland

APPENDIX G

NEDERLAND RECHTSSTAAT

Organisatie

Over deze site

Contact

Nieuws

Colofon

Social media

FORUM

Recente blogs

Archief

Meest gelezen blogs

Tags

Zoekfilters

NEDERLAND RECHTSSTAAT

- GRONDWET
- ACTUEEL
- FORUM

ZOEK

29.11.2020 Jannemieke Ouwerkerk, Jeroen ten Voorde e.a.

OPEN BRIEF tegen antisemitisme, racisme en discriminatie en het bagatelliseren of normaliseren daarvan

Wij spreken ons uit tegen elke vorm van antisemitisme, racisme en discriminatie en het bagatelliseren of normaliseren daarvan

Elk jaar op 26 november wordt aan onze universiteit de Cleveringa-rede uitgesproken ter herdenking van de protestrede van prof. Cleveringa in 1940 tegen antisemitische maatregelen van de Duitse bezetter en ter bevestiging van waarden van gerechtigheid. Zo ook dit jaar. Roméo Dallaire, commandant van de VN-troepen in Rwanda ten tijde van de genocide in 1994, sprak over de gruwelijkheden waar racisme toe kan leiden, de gevolgen daarvan voor zijn eigen mentale gezondheid en over ethische verantwoordelijkheid.

De Cleveringa-rede valt dit jaar samen met het moment dat in Nederland eens te meer zichtbaar is geworden dat antisemitisme, vreemdelingenhaat, antidemocratische en antirechtsstatelijke opvattingen in bepaalde kringen volstrekt normaal of op zijn minst acceptabel lijken te zijn geworden. De herdenking van Cleveringa's rede, dit jaar 80 jaar geleden, herinnert ons eraan dat we niet zwijgend mogen blijven toekijken naar het schouwspel dat aan ons voorbijtrekt.

Daarom staan wij op en spreken we er onze afschuw over uit. In de geest van Cleveringa doen we er niet het zwijgen toe, maar openen we het gesprek hierover, met elkaar, met onze studenten, met de samenleving. Zonder rancune, vooroordeel of superioriteitsgevoel, maar op basis van feiten en met erkenning van gelijkheid van een ieder. Zo eren wij Cleveringa en dienen we onze vrije democratische rechtsstaat.

Werkt u aan de universiteit Leiden of aan een andere universiteit en wilt u uw naam aan deze brief toevoegen, vul dan onderstaand reactieformulier in. In het reactieformulier kunt u uw steun betuigen, bijv. door opname van de zin 'Ik spreek mij uit tegen elke vorm van antisemitisme, racisme en discriminatie en het bagatelliseren of normaliseren daarvan'.

OVER DE AUTEUR

REACTIES

REAGEER

www.nederlandrechtsstaat.nl wordt ondersteund door Tilburg University, het Vfonds en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

Commissie Corstens
